

RF 2009, 24

**VOORZIENINGENRECHTER RECHTBANK
AMSTERDAM**11 december 2008, nr. 411105 / KG ZA 08-2035WT/JS
(Mr. W. Tonkens-Gerkema)

Algemene Bankvoorwaarden art. 2, 30; BW art. 6:162

Opzegging bancaire relatie.**Is de Rabobank gerechtigd om de bancaire relatie met de heer en mevrouw X op te zeggen na het ontslag van de heer X, die in dienst was bij de Rabobank?**

De echtgenoten heer en mevrouw X houden gezamenlijk bankrekeningen bij de Rabobank. Daarnaast hebben zij een hypothecaire lening voor hun woning afgesloten bij de Rabobank. De heer X was in dienst bij de Rabobank en is op staande voet ontslagen op grond van oplichting respectievelijk verduistering in dienstbetrekking. De gegevens van de heer X zijn vervolgens opgenomen in het incidentenregister en in een extern verwijzingsregister. De Rabobank heeft aan de heer en mevrouw X te kennen gegeven dat zij de bancaire relatie wenst te beëindigen.

De heer X betoogt dat hij door de opname van zijn gegevens in het incidentenregister en het externe verwijzingsregister geen mogelijkheid heeft elders een bankrekening te openen dan wel de hypothecaire schuld over te sluiten. De heer en mevrouw X vorderen in kort geding dan ook primair schorsing van de opzegging van de bancaire relatie en subsidiair ongedaanmaking van de opname in het incidentenregister.

Rb: Met partijen is de voorzieningenrechter van oordeel dat de relatie tussen een financiële instelling en een cliënt (mede) een vertrouwensrelatie betreft. Vaststaat dat de heer X op staande voet is ontslagen. De heer X ontkent de feiten die aan zijn ontslag op staande voet ten grondslag zijn gelegd niet. De voorzieningenrechter is van oordeel dat reeds dit feit het vertrouwen tussen de heer X en de bank ernstig heeft geschaad. De heer X wordt niet gevolgd in zijn betoog dat hij het vertrouwen slechts als werknemer van de Rabobank heeft beschaamd, en dat tussen de Rabobank en hem als cliënt van de bank geen sprake is van een vertrouwensbreuk. De voorzieningenrechter oordeelt dat van de Rabobank niet verlangd kan worden dat zij de bancaire relatie met de heer en mevrouw X zal voortzetten.

Het subsidiair gevorderde heeft betrekking op de vraag of de Rabobank de op de heer X betrekking hebbende gegevens rechtmatig heeft verwerkt. Deze vraag is het onderwerp van een verzoekschriftprocedure waarin op korte termijn een eindbeschikking zal worden gegeven. Voor het treffen van een voorlopige voorziening is bij gebrek aan spoedeisend belang om de beslissing in de verzoekschriftprocedure niet te hoeven afwachten geen plaats.

Zie ook:

- Hof Amsterdam 14 juni 2007, RF 2007, 86;
- Hof Arnhem 18 februari 2003, LJN AF5233, JOR 2003/267;
- Rb. Amsterdam (vzr.) 7 juni 2007, door W.J. Oostendorp, TvC 2008, nr. 6 2008;
- Rb. Arnhem, 30 juni 2004, JOR 2004/283, m.nt. Verdaas (Rabobank/Kattenbelt);
- Rb. Assen (vzr.) 31 augustus 2005, NJF 2005, 365 en JOR 2005/285;
- Rb. Rotterdam (vzr.) 6 april 2006, JOR 2006/184;
- Rb. Zwolle (vzr.) 5 juli 2007, RF 2008, 64.

Wenk:

De bevoegdheid tot opzegging van een bancaire relatie volgt onder meer uit art. 30 van de Algemene Bankvoorwaarden. Ingevolge dit artikel kan zowel de cliënt als de bank een bancaire relatie opzeggen. De bevoegdheid tot opzegging door de bank is echter niet onbeperkt. De eisen van de redelijkheid en billijkheid kunnen meebrengen dat de opzegging slechts tot een rechtsgeldige beëindiging van de overeenkomst leidt indien een voldoende zwaarwegende grond voor opzegging bestaat. Voor een bank geldt immers dat zij uit hoofde van haar maatschappelijke functie een bijzondere zorgplicht heeft. Daarnaast volgt uit art. 2 van de Algemene Bankvoorwaarden dat de bank bij haar dienstverlening de nodige zorgvuldigheid in acht dient te nemen. De reikwijdte van de zorgplicht hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Bij een kredietopzegging dient bovendien te worden voldaan aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit. Het Hof Arnhem heeft factoren geformuleerd waaraan in het kader van kredietopzegging betekenis toekomt (Hof Arnhem 18 februari 2003). Deze factoren zijn inmiddels veelvuldig toegepast (Rb. Arnhem, 30 juni 2004, Rb. Assen, 31 augustus 2005, Rb. Rotterdam, 6 april 2006).

In het onderhavige geval kan de Rabobank als gevolg van de vertrouwensbreuk met de heer X de bancaire relatie met de heer en mevrouw X opzeggen. Deze uitkomst wordt niet anders doordat de heer en mevrouw X hun verplichtingen uit hoofde van de bancaire relatie nakomen. Reden voor de vertrouwensbreuk vormt het ontslag op staande voet van de heer X op basis van een gedraging die door de Rabobank wordt omschreven als oplichting of verduistering in dienstbetrekking. In de jurisprudentie is vaker

uitgemaakt dat voor het onderhouden van een bancaire relatie vertrouwen vereist is en dat het ontvallen van dit vertrouwen een gerechtvaardigde reden voor een bank kan zijn om de bancaire relatie te beëindigen. Het vertrouwen kan uiteraard op verscheidene manieren aan een bancaire relatie ontvallen. Uit de jurisprudentie volgt dat dit onder meer mogelijk is doordat een cliënt geld afkomstig van frauduleuze handelingen heeft overgeboekt naar rekeningen van haar partner en dochter zonder de afzender van het geld te controleren (Rb. Amsterdam 7 juni 2007), of omdat een bank de terecht door haar verlangde informatie niet verkrijgt (Rb. Rotterdam 6 april 2006).

Bij opzegging dient de nodige zorgvuldigheid te worden betracht, wat zich met name vertaalt in een redelijke opzegtermijn. Wat een redelijke opzegtermijn is hangt af van de concrete omstandigheden van het geval. Cliënten dienen voldoende tijd te krijgen om hun belangen bij een andere bank onder te brengen. Een opzegtermijn van drie maanden volstaat doorgaans en wordt ook in het onderhavige geval redelijk geacht. De voorzieningenrechter erkent dat de Rabobank in het bijzonder rekening dient te houden met de belangen van mevrouw X, aan wie de vertrouwensbreuk niet valt toe te rekenen. Hoewel de vertrouwensbreuk niet aan mevrouw X wordt toegerekend weegt het belang van de opzegging desondanks op tegen het belang van de continuïteit van de bancaire relatie met mevrouw X. Een continuïteit van de bancaire relatie met mevrouw X wordt overigens ook niet geopperd door partijen.

1. Eiser 1,
 2. Eiseres 2,
- eisers bij gelijkluidende dagvaarding van 18 november 2008, adv. mr. O.J. Praamstra te Amsterdam,
1. Coöperatieve Centrale Raiffeissen-Boerenleenbank B.A., te Amsterdam,
 2. Coöperatieve Rabobank (plaats) U.A., te vestigingsplaats,
- gedaagden, adv. mr. A.F. van Ingen te Utrecht.
- Eisers zullen hierna eiser 1 respectievelijk eiseres 2 en gezamenlijk eiser 1 c.s. worden genoemd. Gedaagden zullen Rabobank Nederland respectievelijk Rabobank (plaats) worden genoemd en gezamenlijk worden aangeduid als de Rabobank.

Rechtbank:

1. *De procedure*
- Ter terechtzitting van 1 december 2008 heeft de mondelinge behandeling van deze zaak plaatsgevonden. Verschenen is Eiser 1 in persoon, bijgestaan door mr. O.J. Praamstra. Voor Rabobank Nederland is verschenen mr. Naam 1, werkzaam op de juridische afdeling, en voor Rabobank (plaats) is versche-

nen Naam 2, algemeen directeur, beiden bijgestaan door mr. A.F. van Ingen. Eiser 1 c.s. heeft gesteld en gevorderd overeenkomstig de in fotokopie aan dit vonnis gehechte dagvaarding. De Rabobank heeft verweer gevoerd met conclusie tot weigering van de gevraagde voorziening. Zowel Eiser 1 c.s. als de Rabobank hebben producties en pleitnota's in het geding gebracht. Na verder debat hebben partijen verzocht vonnis te wijzen.

2. De feiten

2.1. Eiser 1 en Eiseres 2, echtelieden, zijn (gezamenlijk) rekeninghouders bij de Rabobank, waar zij ook een hypothecaire lening voor hun woning hebben afgesloten.

2.2. Eiser 1 heeft vanaf 1 januari 1997 in dienstbetrekking bij de Rabobank (plaats) gewerkt, laatstelijk in de functie van directeur Particulieren Private Banking.

2.3. Vanaf medio maart 2008 heeft de veiligheidsafdeling van Rabobank Nederland, naar aanleiding van een melding van Eiser 1 aan zijn directeur dat een cliënt van de bank ten onrechte over Eiser 1 betrokkenheid bij een transactie had geklaagd, een onderzoek ingesteld naar eventuele frauduleuze handelingen van Eiser 1, op verdenking van het aannemen van steekpenningen en mogelijke belangenverstrengeling bij het beoordelen van financieringsaanvragen. De gegrondheid van deze verdenkingen is op grond van dit onderzoek niet bevestigd. De verdenkingen zijn echter evenmin ontkracht.

2.4. Tijdens dit onderzoek is aan het licht gekomen dat Eiser 1 zonder toestemming of opdracht van de Rabobank maatkleding ten behoeve van zichzelf en op kosten van de Rabobank heeft aangeschaft. Vanwege dit feit, door de Rabobank gekwalificeerd als oplichting dan wel verduistering in dienstbetrekking, is Eiser 1 op 15 april 2008 op staande voet ontslagen. Eiser 1 heeft in dit ontslag berust. Voorts heeft de Rabobank hiervan aangifte gedaan bij het openbaar ministerie. Deze aangifte heeft geleid tot een voorwaardelijk sepot met een proeftijd van 1 jaar vanaf 20 augustus 2008.

2.5. Bij brief van 23 april 2008 heeft de Rabobank aan Eiser 1 bericht dat op hem betrekking hebbende gegevens zijn opgenomen in het zogeheten incidentenregister. Verwerking van de in het incidentenregister opgenomen gegevens vindt plaats aan de hand van het Protocol Incidentenwaarschuwingssysteem Financiële Instellingen. Verwerking houdt in dit geval (onder andere) in dat op Eiser 1 betrekking hebbende gegevens tevens zijn opgenomen in het Extern Verwijzingsregister. De gegevens zijn daarmee in zekere mate en onder voorwaarden raadpleegbaar voor bij dit systeem aangesloten andere financiële instellingen.

2.6. Op 13 juni 2008 heeft Eiser 1 de Rabobank verzocht om de opname in het incidentenregister ongedaan te maken, op welk verzoek de Rabobank bij brief van 30 juni 2008 afwijzend heeft gereageerd. Eiser 1 heeft vervolgens een procedure ex artikel 46

Wet Bescherming Persoonsgegevens (Wbp) bij deze rechtbank aanhangig gemaakt.

2.7. In de loop van augustus 2008 heeft tussen partijen overleg plaatsgevonden naar aanleiding van de wens van de Rabobank tot beëindiging van de tussen hen bestaande bancaire relatie. Dit overleg heeft niet geleid tot daadwerkelijke beëindiging en ook niet tot een overeenkomst strekkende tot beëindiging daarvan.

2.8. De Rabobank heeft vervolgens bij brief van 12 september 2008 Eiser 1 c.s. uitgenodigd een voorstel te doen omtrent de wijze en termijn waarop beëindiging van de bancaire relatie kan plaatsvinden. Een voorstel van Eiser 1, kort gezegd inhoudende bevestiging van de kredietfaciliteit en overheveling van de rekeningen naar een andere lokale Rabobank, is door de Rabobank niet geaccepteerd.

2.9. Bij brief van 23 oktober 2008 heeft de Rabobank Eiser 1 c.s. voorgesteld de relatie op een termijn van 90 dagen te beëindigen. Bij niet acceptatie heeft de Rabobank in het vooruitzicht gesteld dat tot onmiddellijke ophefing van de vordering (naar de voorzieningenrechter begrijpt de hypotheekschuld) zal worden overgegaan.

3. *Het geschil*

3.1. Eiser 1 c.s. vordert – kort samengevat – primair schorsing van de opzegging van de bancaire relatie, zoals gedaan door de Rabobank bij brief van 23 oktober 2008, en Rabobank te verbieden enige feitelijke of rechtshandeling te plegen strekkende tot beëindiging van de aan eisers verleende hypothecaire lening en/of tot invordering daarvan, en Rabobank te gebieden haar bancaire diensten onverminderd en onder de tussen partijen gebruikelijke voorwaarden aan Eiser 1 c.s. te blijven verlenen, een en ander op straffe van verbeurte van een dwangsom. Subsidiair vordert Eiser 1 c.s. de opname in het incidentenregister ongedaan te maken dan wel te schorsen, eveneens op verbeurte van een dwangsom. Tenslotte vordert Eiser 1 c.s. de Rabobank te veroordelen in de kosten van de procedure.

3.2. Eiser 1 c.s. voert daartoe aan dat opzegging van de bancaire relatie, gelet op de belangen van Eiser 1 en Eiseres 2, onterecht en onrechtmatig is. Opneming van de op Eiser 1 betrekking hebbende gegevens is onrechtmatig nu niet is voldaan aan de eisen die de Wbp aan het verwerken van strafrechtelijke gegevens stelt, meer bepaald zou niet zijn voldaan aan de voorwaarde van het treffen van passende en specifieke waarborgen ter zake. Ten tweede heeft volgens Eiser 1 c.s. de verwerking niet behoorlijk en zorgvuldig plaatsgevonden, nu de Rabobank niet eenduidig aan Eiser 1 heeft medegedeeld op basis van welke gegevens Eiser 1 in het incidentenregister is opgenomen. Ten derde stelt Eiser 1 c.s. dat opname in het incidentenregister disproportioneel is nu de reden voor opname, te weten verduistering in dienstbetrekking, geen feit is dat betrekking heeft op de integriteit van een financiële instelling, en Eiser 1 bovendien niet meer werkzaam is in de financiële sector. Tenslotte beroept Eiser 1 zich erop dat bij af-

weging van belangen zijn belang dient te prevaleren, aangezien hij door opname in het incidentenregister bij andere banken niet als cliënt geaccepteerd wordt.

3.3. De Rabobank voert gemotiveerd verweer waarop hierna, voor zover van belang, nader zal worden ingegaan.

4. *De beoordeling*

4.1. In deze procedure is op de eerste plaats aan de orde de vraag of de Rabobank gerechtigd is de bancaire relatie met Eiser 1 c.s. op te zeggen. Met partijen is de voorzieningenrechter van oordeel dat de relatie tussen een financiële instelling en een cliënt (mede) een vertrouwensrelatie betreft. Vaststaat dat Eiser 1 op staande voet is ontslagen. Aan zijn ontslag op staande voet zijn ten grondslag gelegd gedragingen die door de Rabobank worden aangemerkt als oplichting of verduistering in dienstbetrekking. Eiser 1 betwist weliswaar dat hij zijn werkgever opzettelijk wilde benadelen, maar hij ontkent de feiten die aan zijn ontslag op staande voet ten grondslag zijn gelegd niet. De voorzieningenrechter is voorshands van oordeel dat reeds dit feit, en daargelaten de overige verdenkingen van onoorbaar handelen door Eiser 1, die in het onderzoek niet zijn ontkracht, het vertrouwen tussen Eiser 1 en de bank ernstig heeft geschaad. Eiser 1 wordt niet gevolgd in zijn betoog dat hij het vertrouwen slechts als werknemer van de Rabobank heeft beschaamd, en dat tussen de Rabobank en hem als cliënt van de bank geen sprake is van een vertrouwensbreuk. Eiser 1 heeft onvoldoende gesteld om aan te nemen dat hij in twee aparte hoedanigheden dient te worden beoordeeld, voor zover zulks al mogelijk zou zijn. Dat Eiser 1 c.s. zijn verplichtingen uit de hypothecaire lening nakomt kan in ieder geval niet leiden tot de conclusie dat aan de zijde van de Rabobank geen sprake kan zijn van een vertrouwensbreuk. Gezien bovenstaande moet worden geoordeeld dat van de Rabobank niet verlangd kan worden dat zij haar bancaire relatie met Eiser 1 c.s. zal voortzetten.

4.2. De Rabobank dient bij de opzegging rekening te houden met de gerechtvaardigde belangen van Eiser 1 c.s. en in het bijzonder met die van Eiseres 2, aan wie het ontstaan van de vertrouwensbreuk niet valt toe te rekenen. In dit verband is van belang is dat de Rabobank ter terechtzitting heeft verklaard dat zij nog niet is overgegaan tot het opzeggen van de bancaire relatie. Uit de stukken en uit hetgeen zij ter zitting heeft aangevoerd volgt dat zij heeft getracht, en nog steeds tracht, in onderlinge overeenstemming met Eiser 1 c.s. tot afwikkeling van de bancaire relatie te geraken. De brief van 23 oktober 2008 (onder 2.9 bij de feiten vermeld) dient te worden aangemerkt als een aankondiging van opzegging, nu de Rabobank de relatie wil beëindigen en zij van mening is dat van de zijde van Eiser 1 c.s. onvoldoende wordt gedaan om tot een bevredigende oplossing te komen. Voorts heeft de Rabobank verklaard dat zij, mocht zij tot opzegging overgaan, vanaf de datum van opzegging een termijn van minimaal 90 dagen in acht zal nemen.

4.3. Gezien bovenstaande wordt voorshands geoordeeld dat de Rabobank voldoende rekening houdt met de gerechtvaardigde belangen van Eiser 1 c.s. en is er geen reden om de Rabobank te verbieden de bancaire relatie op te zeggen. Het primair gevorderde wordt derhalve afgewezen.

4.4. Het subsidiair gevorderde heeft kort gezegd betrekking op de vraag of de Rabobank de op Eiser 1 betrekkelijke gegevens rechtmatig heeft verwerkt. Deze kwestie is in zoverre van belang nu Eiser 1 stelt dat hij juist door de opname in het incidentenregister en het externe verwijzingsregister geen mogelijkheid heeft elders een bankrekening te openen, onderscheidenlijk zijn hypothecaire schuld over te sluiten. De Rabobank betwist overigens dat er sprake is van een onmogelijkheid.

4.5. De aldus voorliggende vraag vormt voorwerp van geschil in een verzoekschrift procedure ex artikel 46 Wbp, bij deze rechtbank aanhangig onder nummer 403386 / HA RK 08-431. Aangezien in die zaak naar verwachting op 8 januari a.s. een eindbeschikking zal worden gegeven en mede gelet op hetgeen hiervoor onder punt 4.2 is overwogen, moet worden geoordeeld dat deze verzoekschriftprocedure in het onderhavige geval voldoende rechtsbescherming biedt. Voor het treffen van een voorlopige voorziening is bij gebrek aan spoedeisend belang om de beslissing in de verzoekschriftprocedure niet te hoeven afwachten geen plaats. Eiser 1 c.s. zal daarom in zijn subsidiaire vordering niet ontvankelijk worden verklaard.

4.6. De voorzieningenrechter acht termen aanwezig om de proceskosten te compenseren in dier voege, dat iedere partij de eigen kosten draagt. Eiser 1 c.s. verkeerde immers in de veronderstelling dat de Rabobank de relatie met hem al had opgezegd en dat de 90 dagen termijn na verzending van de brief van 23 oktober 2008 al was ingegaan. Eerst ter zitting is gebleken dat de opzegging nog moet plaatsvinden en dat daarbij alsnog een opzeggingstermijn van 90 dagen in acht zal worden genomen, zodat Eiser 1 genoeg tijd heeft om de beschikking in de verzoekschriftprocedure af te wachten.

5. *De beslissing*

De voorzieningenrechter

5.1. weigert de gevraagde voorziening ten aanzien van het primair gevorderde,

5.2. verklaart Eiser 1 c.s. niet ontvankelijk ten aanzien van het subsidiair gevorderde,

5.3. compenseert de kosten van deze procedure in die zin dat iedere partij de eigen kosten draagt.